

transect: *archeologie, erfgoed, ruimte*

Transect-rapport 1254

**Soesterberg,
Amersfoortsestraat 84a
Gemeente Soest (UT)**

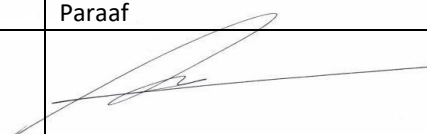
Een Archeologisch Inventariserend Veldonderzoek
door middel van Proefsleuven (IVO-P)

Colofon

Titel	Soesterberg, Amersfoortseweg 84a. Gemeente Soest (UT). Een Archeologisch Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven (IVO-P).
Rapportnummer	Transect-rapport 1254
Auteur	E. Mol
Versie	Concept, versie 1.0
Datum	18-04-2017
Projectnummer	17030011
Onderzoeksmelding	4040299100
Initiatiefnemer	Brilmij Groep b.v. Postbus 77 3769 ZH Soesterberg
Directievoering	DLV Advies, Uden
Uitvoerder	Transect BV Australiëlaan 5-a 3526 AB Utrecht
Bevoegde overheid	Gemeente Soest
Toetsing	M. Verhamme (regio-archeoloog; Centrum voor Archeologie, Amersfoort)
Beheer documentatie	Transect BV, Utrecht
Omslagafbeelding	Foto van werkput 2, ten tijde van de aanleg

Autorisatie		
Naam	Datum	Paraaf
Drs. A. Kerkhoven Senior KNA-Archeoloog	21-04-2017	

ISSN: 2211-7067

© Transect, Utrecht

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Transect aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting

In april 2017 heeft Transect bv., in opdracht van Brilmij Groep b.v., een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd aan de Amersfoortseweg 84a te Soesterberg, gemeente Soest. De aanleiding voor het onderzoek is de aanleg van een parkeerplaats (ca. 3.100 m²). Bij de voorgenomen aanleg zal grondverzet plaatsvinden, waardoor verwacht wordt dat de bodem – en de daarmee eventueel aanwezige archeologische resten in het gebied – zullen worden verstoord. Het terrein is tot voorkort bos geweest.

Voor de ontwikkelingen is volgens het vigerende bestemmingsplan sprake van archeologische waarde, in welk kader ook archeologisch onderzoek is vereist. Voorafgaand aan het proefsleuvenonderzoek is een bureau- en booronderzoek uitgevoerd (Nales 2017). Naar aanleiding van de resultaten van het vooronderzoek geldt in het plangebied een middelhoge verwachting op resten uit de periode van het Laat-Paleolithicum tot en met de (Vroege-)Middeleneeuwen. Voor de perioden Late-Middeleneeuwen en Nieuwe tijd geldt een lage archeologische verwachting. Op basis van deze verwachtingen heeft Nales een waarderend proefsleuvenonderzoek (IVO-P) geadviseerd. De gemeente Soest, geadviseerd door de heer Verhamme (Centrum voor Archeologie, Amersfoort), heeft hiermee ingestemd.

Resultaten

De bodemopbouw in het plangebied is eenduidig. Het betreft een humeus dek van bosstrooisel waaronder nog enigszins een inspoelingshorizont (B-/BC-horizont) van een podzolbodem aanwezig is. De C-horizont (het moedermateriaal) bestaat uit grofzandige en grindrijke stuwwalafzettingen. Er zijn hierop geen noemenswaardige afwijkingen in aangetroffen (die bijvoorbeeld kunnen duiden op de aanwezigheid van een grafheuvel o.i.d.).

Aangetroffen zijn diverse kuilen waarbij gedacht wordt aan een interpretatie als boomplantkuilen en/of sporen van locaties waar voorheen bomen hebben gestaan. Het plangebied bestond immers tot voor kort nog uit bos. Verder is slechts één mogelijk paalspoor aangetroffen. Het vondstmateriaal bestaat uit één fragment onbewerkt vuursteen en een onderdeel van een bronzen olielamp (daterend uit de Late Nieuwe tijd of Recente tijd). Beiden zijn tussen het (recente) bosstrooisel aangetroffen.

Conclusie en advies

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn geen behoudenswaardige archeologische sporen en/of vondsten aangetroffen. In het plangebied is dan ook geen sprake van een vindplaats. De genoemde antropogene en natuurlijke sporen zijn hoogstwaarschijnlijk te linken aan de herinrichting van het land (bospercelen) gedurende de Nieuwe tijd. Het gebrek aan vondstmateriaal (uit primaire context) heeft dit echter, voor wat betreft de datering, niet kunnen bevestigen.

Vanwege de afwezigheid van een behoudenswaardige vindplaats kan de (middel)hoge archeologische verwachting op resten uit de periode (Laat-)Paleolithicum tot en met de (Vroege-)Middeleneeuwen niet bevestigd worden.

Ons advies is dan ook om het terrein vrij te geven voor verdere ontwikkeling. Het bevoegd gezag zal hierover het uiteindelijke besluit nemen. Wel wijzen wij op de wettelijke verplichting (Erfgoedwet) om archeologische resten die ondanks het onderzoek tijdens graafwerkzaamheden worden aangetroffen, te melden bij de bevoegde overheid, in deze de gemeente Soest.

Inhoud

1.	Aanleiding.....	6
2.	Resultaten vooronderzoek	8
3.	Gespecificeerde archeologische verwachting	10
4.	Aard, doel en onderzoeksvragen.....	11
5.	Onderzoeksmethodiek	12
6.	Resultaten veldonderzoek.....	13
7.	Beantwoording van de onderzoeksvragen.....	18
8.	Conclusies, waardestelling en selectieadvies	20
9.	Geraadpleegde bronnen	22
Bijlage 1.	Archeologische periode-indeling voor Nederland	23
Bijlage 2.	Archeologische beleidsadvieskaart	24
Bijlage 3.	Allesporenkaart	25
Bijlage 4.	Vlaktekeningen.....	26
Bijlage 5.	Sporen- en lagenlijst.....	29
Bijlage 6.	Vondstenlijst.....	30

1. Aanleiding

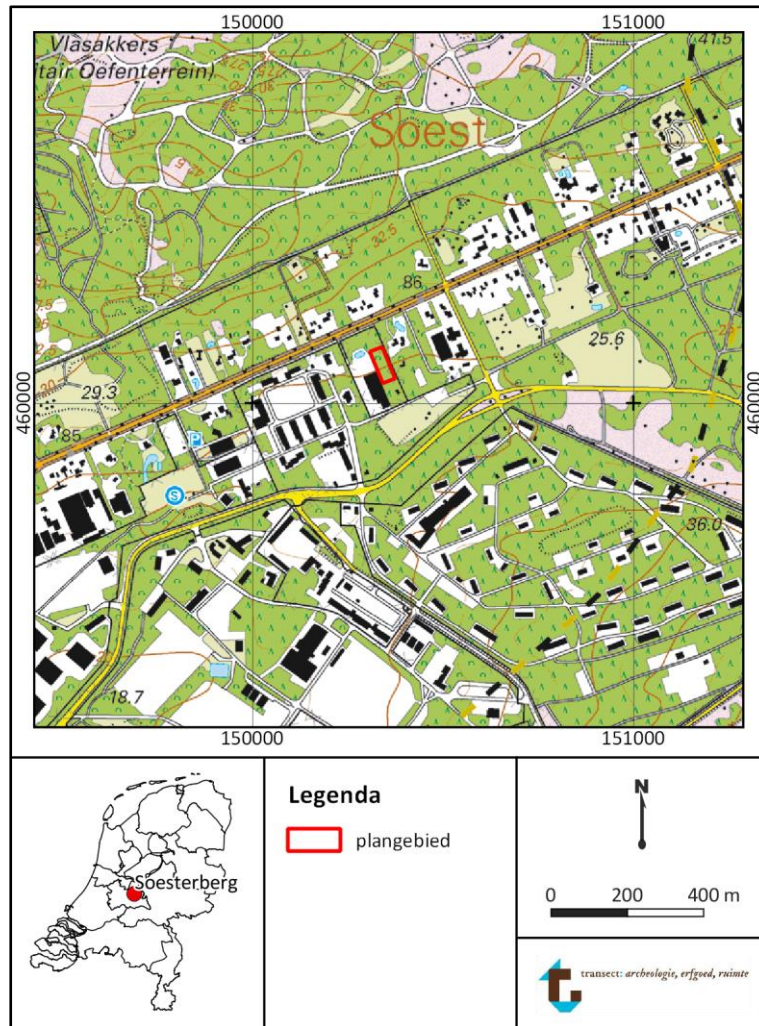
Provincie	Utrecht
Gemeente	Soest
Plaats	Soesterberg
Toponiem	Amersfoortsestraat 84a
Kaartblad	32D
Centrumcoördinaat	150.342 / 460.102
Oppervlakte plangebied	ca. 3.100 m ²
Huidig grondgebruik	Voormalig bos (bomen bovengronds gekapt)

In april 2017 heeft Transect bv., in opdracht van Brilmij Groep b.v., een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd aan de Amersfoortseweg 84a te Soesterberg, gemeente Soest (figuur 1). De aanleiding voor het onderzoek is de aanleg van een parkeerplaats op een perceel van ca. 3.100 m². Bij de voorgenomen aanleg zal grondverzet plaatsvinden, waardoor verwacht wordt dat de bodem – en de daarmee eventueel aanwezige archeologische resten in het gebied – zullen worden verstoord. Het terrein is tot voorkort bos geweest. Voorafgaand aan het onderzoek zijn de bomen bovengronds gekapt; om eventuele archeologie niet te verstoren zijn de boomstronken c.q. wortelstelsels laten zitten.

Voor de ontwikkelingen is volgens het vigerende bestemmingsplan sprake van archeologische waarde, in welk kader ook archeologisch onderzoek is vereist. Deze eis vloeit voort uit de archeologische beleidsadvieskaart van de gemeente Soest (bijlage 2), waar het plangebied in een zone met een middelhoge archeologische verwachting ligt (AWV2). Dit rapport beschrijft de resultaten van het proefsleuvenonderzoek en is uitgevoerd in het kader van het archeologisch onderzoeksproces. Hiermee wordt invulling gegeven aan de onderzoeksplicht.

Voorafgaand aan het proefsleuvenonderzoek is een bureau- en booronderzoek uitgevoerd (Nales 2017). Naar aanleiding van de resultaten van het vooronderzoek geldt in het plangebied een middelhoge verwachting op resten uit de periode van het Laat-Paleolithicum tot en met de (Vroege-)Middeleeuwen. Voor de perioden Late-Middeleeuwen en Nieuwe tijd geldt een lage archeologische verwachting. Op basis van deze verwachtingen heeft Nales een waarderend proefsleuvenonderzoek (IVO-P) geadviseerd. De gemeente Soest, geadviseerd door de heer Verhamme (Centrum voor Archeologie, Amersfoort), heeft hiermee ingestemd.

Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met het voor dit onderzoek opgestelde Programma van Eisen (PvE; Kerkhoven & Feenstra 2017) en de eisen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 4.0.

Figuur 1. Topografische kaart met de locatie van het plangebied.

2. Resultaten vooronderzoek

Voorafgaand aan dit proefsleuvenonderzoek is een archeologisch bureauonderzoek (BO) en een inventariserend veldonderzoek (IVO), verkennende/karterende fase, uitgevoerd om de archeologische verwachting van het plangebied te specificeren. De belangrijkste resultaten van dit onderzoek worden in dit hoofdstuk besproken. Voor nadere informatie wordt verwezen naar Nales (2017).

Landschappelijke achtergronden

Het plangebied is gelegen in het Midden-Nederlandse zandgebied, een gebied dat gekenmerkt wordt door de aanwezigheid van hoge stuwwallen die gedurende de voorlaatste ijstijd zijn gevormd (het Saalien, circa 370.000 tot 130.000 jaar geleden; Berendsen 2008). De stuwwallen bestaan met name uit voortgestuwde oude rivierafzettingen. Ter hoogte van Amersfoort, sleet het landijs een diep glaciaal bekken uit. Soesterberg, en daarmee ook het plangebied, bevindt zich op de top van de stuwwal ten oosten van dit bekken.

Op de flanken van de stuwwal, maar ook op de top, is vervolgens dekzand afgezet. Dit gebeurde gedurende de koudste perioden van de laatste ijstijd, het Weichselien (circa 120.000 tot 10.000 jaar geleden). In deze perioden verstoof het zand vanuit de drooggevalen beddingen van beken en rivieren en het drooggelegen Noordzeebekken, dat vervolgens elders weer werd neergelegd.

Vanaf het begin van het Holoceen (vanaf 10.000 jaar geleden) trad een sterke klimaatsverbetering op. De gemiddelde jaartemperaturen stegen en het werd vochtiger waardoor vegetatiegroei kon toenemen. Hierdoor werd de zandverstuiving aan banden gelegd en trad in de top van het dekzand bodemvorming op, resulterend in podzolering.

Geomorfologie, bodem

Op de geomorfologische kaart ligt het plangebied op een hoge stuwwal (ook goed zichtbaar op het Actueel Hoogtebestand van Nederland (AHN.nl)). De ondergrond in het plangebied bestaat dan ook uit grof en slecht gesorteerd zand dat tevens grind bevat. Op de bodemkaart ligt het plangebied in een zone met haarpodzolgronden. Dit bodemtype kenmerkt zich normaliter door het voorkomen van een duidelijke uitspoelingslaag (E-horizont, van 8-12 cm dik) onder een dunne humeuze bovengrond (A-horizont, ca. 5 cm). Onder de uitspoelingslaag zijn inspoelingslagen aanwezig (B(h/s)-horizonten en BC-horizonten boven onveranderd moedermateriaal (C-horizont)).

Op basis van het booronderzoek lijkt de bodemopbouw (en daarmee het archeologische niveau) intact. Nales (2017) heeft in de top van de stuwwalafzettingen nog (restanten van) in- en uitspoelingslagen herkend, als onderdeel van de oude bodem in de top van de stuwwalafzettingen. Alleen in het noordwestelijk deel van het plangebied bestaat het vermoeden dat enige egalisatie heeft plaatsgevonden.

Archeologische waarden

Het plangebied heeft volgens het centraal archeologisch informatiesysteem (Archis3) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) geen archeologisch wettelijk beschermde status en is tevens niet opgenomen op de Archeologische Monumenten Kaart (AMK). In Archis staan binnen het plangebied geen archeologische waarnemingen of vondstmeldingen geregistreerd.

Nales (2017) beschrijft dat in de omgeving van het plangebied enkele archeologische onderzoeken zijn verricht en slechts enkele waarnemingen bekend zijn. Voor herhaling vatbaar is het feit dat op een afstand van 350 m ten westen van het plangebied een grafheuvel ligt (mogelijk zelfs meerdere). De exacte locatie, omvang en ouderdom van de grafheuvel(s) is niet bekend (Archis waarnemingsnummer 2843038100). Daarnaast is op een afstand van 500 m ten oosten van het plangebied een dolk en een bijl uit het Laat-Neolithicum aangetroffen (Archis vondstmelding 2689033100). Het is goed mogelijk

dat de aangetroffen zaken samenhangen met een nederzettingsterrein of begraving dat zich ook goed binnen het plangebied kan bevinden.

Historische achtergronden

Het plangebied maakt deel uit van het hoger gelegen stuwwallenlandschap, tussen Amersfoort en Utrecht, dat in de 17^e eeuw naar Frans voorbeeld herschikt en heringericht is (Blijdenstijn 2015).

De kaarsrechte weg 'De Nieuwe Amersfoortsche Straatwegh', welke in 1652 werd aangelegd, is hier een goed voorbeeld van. De ligging van de weg is goed zichtbaar op historisch kaartmateriaal, evenals de ligging van het plangebied. De oudste door Nales geraadpleegde kaart, een topografische kaart uit 1853, laat het rationeel ingerichte landschap aan weerszijden van de Amersfoortsestraat goed zien: op regelmatige afstand takken wegen af die de grond aan weerszijden van de weg onderverdelen in vakken.

Het plangebied zelf lijkt nooit bebouwd geweest en bevindt zich parallel aan een oud pad. Ook op later kaartmateriaal blijft het plangebied onbebouwd en begroeid met bos.

3. Gespecificeerde archeologische verwachting

Kans op archeologische waarden	Middelhoog
Periode	(Laat-)Paleolithicum t/m (Vroege-)Middeleeuwen
Complextypen	Nederzettingen, graven, landgebruik
Stratigrafische positie	Direct onder het bosstrooisel, in de top van de stuwwalafzettingen

Op basis van het bureau- en booronderzoek heeft het plangebied een middelhoge verwachting op resten uit de periode (Laat-)Paleolithicum tot en met de (Vroege-)Middeleeuwen. Verwacht wordt dat er vooral vondstarme complexen (zoals grafheuvels, grafvelden en tijdelijke nederzettingsterreinen), met bijbehorende sporen (kringgrepfels, jachtkampementen e.d.), in het plangebied aanwezig kunnen zijn (Nales 2017).

Theoretisch gezien bood het ten zuiden van het plangebied gelegen droogdal de mogelijkheid om een nederzetting te vestigen. Hierbij moet gedacht worden aan bijvoorbeeld seizoensgebonden jachtkampementen uit het Laat-Paleolithicum – Vroeg-Neolithicum.

Daarnaast kan de aanwezigheid van een grafheuvel (daterend in het Neolithicum t/m Vroege-IJzertijd) worden verwacht. De sporen die deze grafheuvels in de bodem achtergelaten zullen hebben, kunnen bestaan uit zowel begravingen als in de vorm van kringgreppels voorkomen.

Tenslotte werd er ook op korte afstand van de grafheuvels gewoond, zoals uit onderzoek in Elst (Utrecht) is aangetoond (Fontijn 2010). Nederzettingssporen in de vorm van grondsporen (huisplattegronden, waterputten, greppels e.d.) kunnen daarom ook in het plangebied worden verwacht.

In het plangebied ligt het archeologisch relevante niveau in de top van de stuwwalafzettingen. Dit niveau ligt in het plangebied doorgaans direct onder een dunne humeuze bovengrond of een (bos)strooisellaag (O-horizont).

4. Aard, doel en onderzoeksvragen

Het doel van het proefsleuvenonderzoek is het toetsen van de archeologische verwachting en het waarden van mogelijk aanwezige archeologische vondsten, sporen en structuren. Hiervoor wordt de inhoudelijke en fysieke kwaliteit van eventuele archeologische waarden vastgesteld (gaafheid, conservering, informatiewaarde, zeldzaamheid en ensemblewaarde). Op basis hiervan kan het bevoegd gezag een besluit nemen over de noodzaak van vervolgmaatregelen.

Het onderzoek moet volgens het Programma van Eisen (Kerkhoven & Feenstra 2017) antwoord geven op de volgende vragen:

1. In hoeverre is binnen het onderzoeksgebied sprake van archeologische resten i.c. waarden?
2. Hoeveel bewonings- en/of gebruiksfasen kunnen worden onderscheiden?
3. Waar bestaan deze fasen uit, d.w.z. wat is de aard, functie en complextype van de verschillende in het plangebied vertegenwoordigde bewonings- en/of gebruiksfasen?
4. Waar bestaan de samenstellende elementen van de verschillende bewonings- en/of gebruiksfasen uit (aard sporen, constructie-elementen, muurresten)?
5. Is er vondstmateriaal aanwezig? Waar bestaat dit uit? Aan welke bewonings- en/of gebruiksfasen kan dit worden gekoppeld?
6. Hoe kunnen de verschillende bewonings- en/of gebruiksfasen worden gedateerd? Op basis waarvan kunnen de bebouwingsfasen worden gedateerd en op grond waarvan (vondstmateriaal, sporen, constructie-elementen, muurresten)?
7. Wat is de fysieke kwaliteit van sporen, constructie-elementen, muurresten en vondstmateriaal en hoe kan deze worden verklaard?
8. Hoe verhouden de onderzoeksresultaten zich tot de resultaten uit het vooronderzoek?
9. Wat is de waardering van de vindplaats volgens de KNA-waarderingssystematiek?
10. Kan op basis van de resultaten een advies geformuleerd worden t.a.v. het vervolg in de archeologische monumentencyclus (vrijgeven/behoud *in situ*/opgraven). Zo ja, hoe luidt deze?
11. Bij afwezigheid van een vindplaats, hoe valt dat te verklaren (verstoord, ander landschap dan verwacht, e.d.)?

5. Onderzoeksmethodiek

In het plangebied zijn drie proefsleuven aangelegd. De proefsleuven zijn ca. 30 x 4 m. Werkput 2 en 3 zijn hierbij - ten opzichte van het originele puttenplan - enkele meters naar het noordwesten verplaatst, om aan de rand van het perceel nog overeind staande bomen te ontzien.

De werkputten zijn met een graafmachine met 'gladde' bak uitgegraven, onder begeleiding van KNA archeoloog MA E. (Ewan) Mol en archeoloog MA N. (Nynke) de Vries. Bij de aanleg van de werkputten zijn diverse boomstronken met beleid en onder archeologisch toezicht verwijderd. Boomstronken die zich op de grens van de werkput bevonden zijn ongemoeid gelaten. Hier is 'om de stronk heen' gegraven, waardoor de werkputten op deze locaties iets smaller zijn uitgevallen.

Tijdens het machinaal verdiepen zijn de vlakken en putwanden geïnspecteerd op de aanwezigheid van archeologische (cultuur)lagen, sporen en vondsten. Hierbij is gebruik gemaakt van een metaaldetector en is veel gelet op de eventuele aanwezigheid van vuursteen. Vondstmateriaal is per spoor en/of per laag verzameld. Vlakvondsten zijn in vakken van 4 x 5 m verzameld. Het vlak is gefotografeerd, beschreven in een database en digitaal ingemeten met een dGPS.

Gezien het ontbreken van sporen op een hoger niveau, is het vlak aangelegd in de top van de C-horizont, de stuwwalafzettingen. Het vlak ligt in het zuidoosten van het plangebied op ca. 23,50 m +NAP en neemt richting het noordwesten in hoogte toe. In werkput 1 ligt het vlak gemiddeld 24,70 m +NAP. Doordat de maaiveld hoogte eveneens in hoogte toeneemt (van ca. 24,30 m +NAP in het zuidoosten tot ca. 25,30 m + NAP in het noordwesten), ligt het aangelegde archeologisch vlak overal op een diepte van ca. 0,5 tot 0,9 m ten opzichte van het maaiveld.

Van de aangetroffen sporen is een selectie gecoupeerd, teneinde inzicht te krijgen in de aard en kwaliteit van het spoor. Ten behoeve van de bodemopbouw zijn in iedere werkput de profielen van zowel de lange zijde, als de korte zijde opgeschaafd en gedocumenteerd (gefotografeerd en getekend).

De definitieve contouren van de werkputten zijn te zien in bijlage 3 en 4, respectievelijk de allesporenkaart en vlaktekeningen per werkput, inclusief hoogtematen en locaties van de profielpinnen.

6. Resultaten veldonderzoek

Lithologie

De profielen van de sleuven zijn, voor wat betreft één lange zijde en één korte zijde, volledig afgestoken om eventuele sporen die verband houden met structuren als grafheuvels en/of andersoortige antropogene sporen op te sporen.

Uit het onderzoek is gebleken dat de bodemopbouw in het plangebied relatief eenduidig is. Er zijn dan ook geen noemenswaardige afwijkingen aangetroffen die bijvoorbeeld kunnen duiden op de aanwezigheid van bijvoorbeeld een grafheuvel. In het plangebied nog enige restanten van een oorspronkelijke podzol aanwezig zijn. Van boven naar beneden (zie ook figuur 2):

- Aan de top is een recent geroerde bouwvoor c.q. bosstrooisellaag aanwezig (S.1000). Het betreft een donker bruin tot zwart humeuze laag met veel wortels en los materiaal (plantaardige resten als bladeren, takken e.d. van het bos).
- Daaronder ligt direct het moedermateriaal (stuwwalafzettingen). Deze afzettingen bestaan uit grof zand dat scherp aanvoelt, slecht gesorteerd is en grind bevat.
  - o In de top van deze afzettingen is binnen het plangebied sporadisch de onderzijde van een inspoelingshorizont (B-horizont; S.2000) aanwezig. De laag is overwegend donkerbruin.
  - o De BC-horizont (S.2100), een overgangszone van de B-horizont naar de 'onaangetaste' C-horizont (S.3000), is daarentegen vrijwel overal aanwezig. Het betreft een roodbruine zone, met de roestkleurige 'fibers of haren' (vandaar de naam 'haarpodzol').

Een uitspoelingshorizont (E-horizont) is niet aangetroffen, waarmee de oorspronkelijke podzolbodem niet volledig intact te noemen is. Waarschijnlijk is de E-horizont verdwenen door sterke bioturbatie en/of landschapsinrichting gedurende de Nieuwe tijd (bosinrichting). Er lijkt nog wel enigszins een grijze 'zweem' in de humeuze bovengrond aanwezig, waarschijnlijk afkomstig van de oorspronkelijke uitspoelingshorizont. De omwerking is bovendien in het noordwesten van het plangebied iets sterker dan in het zuidoosten van het plangebied.

De aanwezigheid van de B-/BC-horizont toont aan dat het archeologisch niveau wel relatief goed intact is gebleven.

Figuur 2. De bodemopbouw, representatieve foto voor praktisch het gehele plangebied (werkput 1).

Sporen en structuren

Met het veldwerk zijn twaalf spoornummers uitgedeeld. Een allesporenkaart, de gedetailleerde vlaktekeningen per werkput en de sporenlijst zijn te vinden in bijlage 3 t/m 5.

Één spoor is, vanwege de vorm en kleur, een mogelijk paalspoor (spoor 3 in werkput 3; zie figuur 3). Met nader onderzoek van het spoor, middels het graven van een dwarsdoorsnede (couperen), is echter gebleken dat de interpretatie als paalspoor niet onomstootbaar is. Het grijze spoor is namelijk relatief diffuus en kent enigszins onregelmatige spoorcontouren (figuur 4).

Figuur 3. Detail vlakfoto werkput 3, vlak 1.

Verder zijn verspreid over het terrein, maar met name in werkput 3, diverse kuilen aangetroffen. De kuilen hebben een diameter van ca. een halve meter tot ruim een meter. Voor wat betreft de uiterlijke kenmerken zijn al deze kuilen goed vergelijkbaar met spoor 4 in figuur 4 (bruingeel gevlekt van kleur en matig siltig, grindrijk, grof zandig qua textuur). De vorm wisselt enigszins. Sommige sporen zijn relatief rond en in de dwarsdoorsnede komvormig (mogelijk antropogeen gegraven, zie figuur 5). Andere sporen zijn grilliger en onregelmatiger (vermoedelijk natuurlijk van aard of verstoord door bioturbatie, zie figuur 6). De kuilen bevatten opvallend meer grind, in vergelijking tot de onverstoorde natuurlijke stuwwalafzettingen. Qua interpretatie wordt gedacht aan boomplantkuilen en/of sporen van locaties waar voorheen bomen hebben gestaan. Het plangebied bestond immers tot voor kort nog uit bos.

Figuur 4. Coupefoto van spoor 2, een mogelijk paalspoor.

Figuur 5. Dwarsdoorsnede van spoor 4, een (boomplant)kuil.

Figuur 7. Dwarsdoorsnede van spoor 1, een natuurlijk spoor.

Vondsten

Tijdens het onderzoek zijn twee vondsten gedaan, met elk een eigen vondstnummer (bijlage 6). Beiden vondsten zijn aangetroffen in de bovenste laag, te midden van het bosstrooisel. Het betreft een fragment vuursteen (figuur 8) en een deel van een bronzen olielamp uit de Late Nieuwe tijd of Recente tijd (figuur 9). Het fragment vuursteen is uit voorzorg meegenomen om dit nader te bekijken. Het fragment blijkt echter onbewerkt en is daarmee van natuurlijke aard.

Figuur 8. Het fragment vuursteen (natuurlijk c.q. onbewerkt).

Figuur 9. Het onderdeel van een bronzen olielamp (Late Nieuwe tijd / recent).

7. Beantwoording van de onderzoeksvragen

- 1. In hoeverre is binnen het onderzoeksgebied sprake van archeologische resten i.c. waarden?*
In het plangebied is nauwelijks sprake van archeologische resten. Aangetroffen zijn kuilen die hoogstwaarschijnlijk met (de inrichting van) het bos te maken hebben. Verder is slechts één paalspoor aangetroffen dat mogelijk ook natuurlijk van aard kan zijn.
- 2. Hoeveel bewonings- en/of gebruiksfases kunnen worden onderscheiden?*
Vanwege de afwezigheid van (verschillende) bewonings- en/of gebruiksfases kan geen antwoord op deze vraag worden gegeven. De aangetroffen 'kuilen' bevatten bovendien geen vondstmateriaal, waardoor deze verschijnselen niet gedateerd kunnen worden. Op basis van uiterlijke kenmerken, in combinatie met de historische context is het goed mogelijk dat de sporen uit de 17^e eeuw of later dateren (landinrichting).
- 3. Waar bestaan deze fasen uit, d.w.z. wat is de aard, functie en complextype van de verschillende in het plangebied vertegenwoordigde bewonings- en/of gebruiksfases?*
De sporen kunnen eventueel toegeschreven worden aan het complex 'landgebruik'. Verschillende (gebruiks)fases zijn door het gebrek aan sporen en vondsten niet aan te geven.
- 4. Waar bestaan de samenstellende elementen van de verschillende bewonings- en/of gebruiksfases uit (aard sporen, constructie-elementen, muurresten).*
De sporen bestaan dus uit kuilen (mogelijk boomplantkuilen) en één mogelijk paalspoor. De kuilen zijn waarschijnlijk als 'geheel' afkomstig van het bos.
- 5. Is er vondstmateriaal aanwezig? Waar bestaat dit uit? Aan welke bewonings- en/of gebruiksfases kan dit worden gekoppeld?*
Vondstmateriaal is afkomstig uit de laag (recent) bosstrooisel. Het betreft een onderdeel van een bronzen olielamp en een onbewerkt fragment vuursteen. Gezien de aard, datering en context kunnen deze vondsten niet gekoppeld worden aan de sporen, ofwel het landgebruik.
- 6. Hoe kunnen de verschillende bewonings- en/of gebruiksfases worden gedateerd? Op basis waarvan kunnen de bebouwingsfasen worden gedateerd en op grond waarvan (vondstmateriaal, sporen, constructie-elementen, muurresten)?*
Vanwege de afwezigheid van verschillende bewonings- en/of gebruiksfases, alsmede het gebrek aan vondstmateriaal, kan deze vraag niet beantwoord worden.
- 7. Wat is de fysieke kwaliteit van sporen, constructie-elementen, muurresten en vondstmateriaal en hoe kan deze worden verklaard?*
De fysieke kwaliteit van de sporen is middelmatig te noemen. De sporen zijn soms onregelmatig en de kleur is niet heel afwijkend ten opzichte van het moedermateriaal (de C-horizont). Van het vermeende paalgat is daarnaast, vanwege de diffuse spoorcontouren, niet geheel zeker of het een antropogeen of een natuurlijk fenomeen betreft.

8. *Hoe verhouden de onderzoeksresultaten zich tot de resultaten uit het vooronderzoek?*
De bodemopbouw is grotendeels overeenkomend met wat Nales (2017) heeft omschreven: een deels intacte podzolbodem, waarbij de B-horizont vooral in het noordwestelijke deel van het plangebied omgewerkt is (door bioturbatie of landinrichting). Een intacte uitspoelingshorizont (E-horizont) is met het proefsleuvenonderzoek echter niet aangetroffen. De boring (nr. 3) waar de heer Nales dit wel in aantrof, bevindt zich dan ook net ten zuidoosten van werkput 2. De archeologische verwachtingen daarentegen zijn niet bevestigd.
9. *Wat is de waardering van de vindplaats volgens de KNA-waarderingssystematiek?*
Vanwege het gebrek aan sporen en vondsten is in het plangebied geen sprake van een behoudenswaardige vindplaats. Het mogelijke paalspoor en de (boom)kuilen scoren kwalitatief en inhoudelijk gezien niet hoog genoeg om als behoudenswaardig te worden aangemerkt.
10. *Kan op basis van de resultaten een advies geformuleerd worden t.a.v. het vervolg in de archeologische monumentencyclus (vrijgeven/behoud in situ/opgraven). Zo ja, hoe luidt deze?*
Op basis van de aangetroffen zaken wordt het plangebied als voldoende onderzocht beschouwt. Er zijn met het waarderende proefsleuvenonderzoek geen behoudenswaardige zaken aangetroffen. Ons advies is dan ook om het terrein vrij te geven voor verdere ontwikkeling.
11. *Bij afwezigheid van een vindplaats, hoe valt dat te verklaren (verstoord, ander landschap dan verwacht, e.d.)?*
Gekeken is naar het Actueel Hoogtebestand (AHN.nl) en de locatie ten opzichte van potentiële watervoorzieningen (natte zones in het landschap). Het voorkomen van reliëfverschillen in de vorm van een droogdal ten zuiden van het plangebied bood theoretisch gezien een goede mogelijkheid tot een nederzetting. Er kan dan ook geen duidelijke verklaring voor de afwezigheid van een (behoudenswaardige) vindplaats worden gegeven. Het zal een culturele of natuurlijke keuze zijn geweest, te ver van bestaande nederzettingen, grafvelden en/of doorgangsroutes.

8. Conclusies, waardestelling en selectieadvies

Conclusie

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn vrijwel geen behoudenswaardige archeologische sporen en/of vondsten aangetroffen. In het plangebied is dan ook geen sprake van een vindplaats. Wel zijn antropogene en natuurlijke sporen aangetroffen die hoogstwaarschijnlijk te linken zijn aan de herinrichting van het land gedurende de Nieuwe tijd: bospercelen. Het gebrek aan vondstmateriaal (uit primaire context) heeft dit echter, voor wat betreft de datering, niet kunnen bevestigen.

Vanwege de afwezigheid van een behoudenswaardige vindplaats kan de (middel)hoge archeologische verwachting op resten uit de periode (Laat-)Paleolithicum tot en met de (Vroege-)Middeleeuwen niet bevestigd worden.

Waardestelling

De waardestelling zoals voorgeschreven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.0) gebeurt op drie niveaus: belevingswaarde, fysieke kwaliteit en inhoudelijke kwaliteit (zie tabel 1). De eerste is niet van toepassing, omdat de vindplaats niet bovengronds zichtbaar is. Alleen de laatste twee niveaus zijn op dit onderzoek van toepassing. De fysieke kwaliteit is gebaseerd op de conservering en gaafheid van de aangetroffen archeologische vondsten en sporen. De conservering geeft aan in hoeverre de resten behouden zijn, de gaafheid in hoeverre een eventuele vindplaats nog compleet is. De beoordeling is voor zowel gaafheid als conservering: drie punten voor hoge, twee punten voor middelhoge en één punt voor lage kwaliteit.

Een vindplaats wordt op basis van fysieke kwaliteit als in principe behoudenswaardig aangemerkt, indien de criteria gaafheid en conservering samen bovengemiddeld scoren (vijf of zes punten). De beoordeling hierop is gerelateerd aan de archeoregio. Bij een middelmatige tot lage score (vier punten of minder), wordt naar de inhoudelijke kwaliteitscriteria gekeken om te bepalen of een vindplaats toch behoudenswaardig is. Indien te verwachten is dat op één van de inhoudelijke kenmerken 'hoog' wordt gescoord, wordt de vindplaats ook in principe behoudenswaardig geacht.

Bij de waardering met betrekking tot de inhoudelijke kwaliteit, gaat het om de zeldzaamheidswaarde, de informatiewaarde, ensemblewaarde (of contextwaarde) en representativiteit van een archeologisch complex. Daarbij kunnen ook hier drie punten voor een hoge, twee punten voor een middelhoge en één punt voor een lage beoordeling worden gescoord. Bij een beoordeling van in totaal zeven of meer punten voor de categorieën 'zeldzaamheid', 'informatiewaarde' en 'ensemblewaarde' kan een vindplaats als behoudenswaardig worden aangemerkt. Is dit niet het geval dan wordt nog gekeken of het criterium representativiteit van toepassing is, op basis waarvan toch nog sprake kan zijn van een behoudenswaardige vindplaats.

In het plangebied is één potentieel paalspoor en diverse (boom)kuilen aangetroffen die vanwege hun uiterlijke kenmerken van middelmatige kwaliteit zijn. De spoorcontouren zijn soms onregelmatig en diffuus. Het plangebied scoort daarom met betrekking tot de fysieke kwaliteit laag. Het plangebied is dan ook niet op basis van Fysieke kwaliteit in principe behoudenswaardig.

Ook voor wat betreft de inhoudelijke kwaliteit scoort het plangebied laag. De aangetroffen sporen zijn te beperkt en leveren weinig tot geen toegevoegde informatie aan de reeds bestaande kennis. Daarnaast is het vondstmateriaal te beperkt; en is de aard en context hiervan niet als belangwekkend aangemerkt.

Tabel 1. Waardestelling.

Waarden	Criteria	Scores		
		<i>hoog</i>	<i>midden</i>	<i>laag</i>
Beleving	<i>Schoonheid</i>	Wordt niet gescoord		
	<i>Herinneringswaarde</i>	Wordt niet gescoord		
Fysieke kwaliteit	<i>Gaafheid</i>			1
	<i>Conservering</i>			1
Inhoudelijke kwaliteit	<i>Zeldzaamheid</i>			1
	<i>Informatiewaarde</i>			1
	<i>Ensemblewaarde</i>			1
	<i>Representativiteit</i>			1

Selectieadvies

De archeologische potentie van het plangebied was naar aanleiding van de resultaten van het vooronderzoek relatief hoog. Ook het archeologisch niveau leek met het veldonderzoek relatief goed intact. Desondanks is in het plangebied geen sprake van behoudenswaardige archeologische resten. Ons advies is dan ook om het terrein vrij te geven voor verdere ontwikkeling.

Wel wijzen wij op de wettelijke verplichting (Erfgoedwet) om archeologische resten die ondanks het onderzoek tijdens graafwerkzaamheden worden aangetroffen, te melden bij de bevoegde overheid, in deze de gemeente Soest.

9. Geraadpleegde bronnen

Archeologische kaarten en databestanden

- Archeologische beleidsadvieskaart, Gemeente Soest.
- AHN.nl

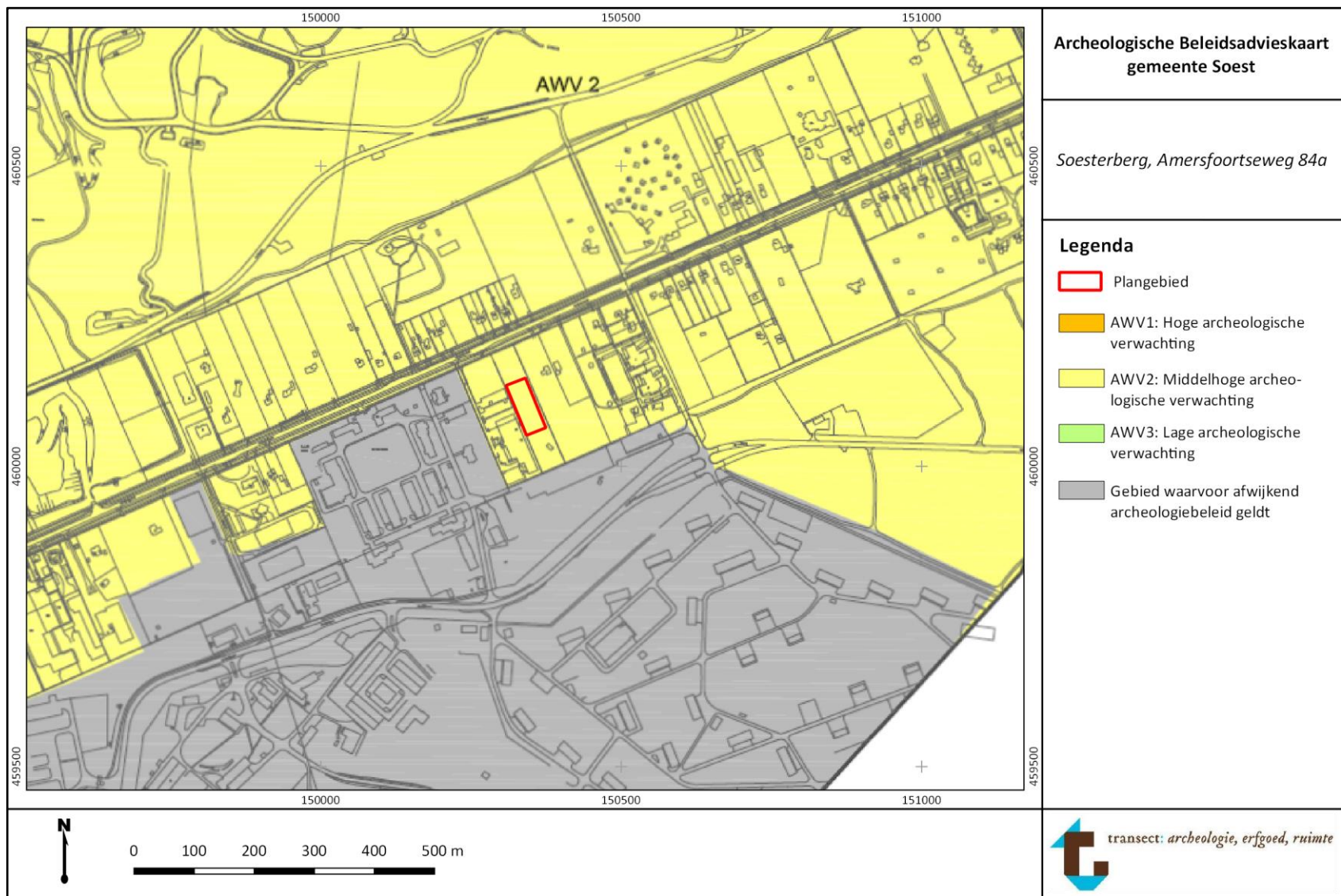
Literatuur

- Berendsen, H.J.A., 2008. *De Vorming van het land*, Assen (Fysische geografie van Nederland).
- Blijdenstijn, R., 2015. *Tastbare tijd (v.2.0), Cultuurhistorische atlas van de provincie Utrecht*, Uitgeverij Matrijs, Amsterdam
- Fontijn, D. 2010. *Living near the dead. The barrowexcavations of Rhenen-Elst: two millennia of burial and habitation on the Utrechtse Heuvelrug*, Sidestone Press, Leiden
- Kerkhoven, A.A. & R.L. Feenstra, 2017. *Programma van Eisen. Soesterberg, Amersfoortseweg 84a. Een Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven (IVO-P)*, Utrecht (Transect-PvE).
- Nales, T., 2017. *Soesterberg, Amersfoortsestraat 84A. Gemeente Soest (UT). Archeologisch bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek (IVO; verkennende/karterende fase)*, Utrecht (Transect-rapport 1188).

Bijlage 1. Archeologische periode-indeling voor Nederland

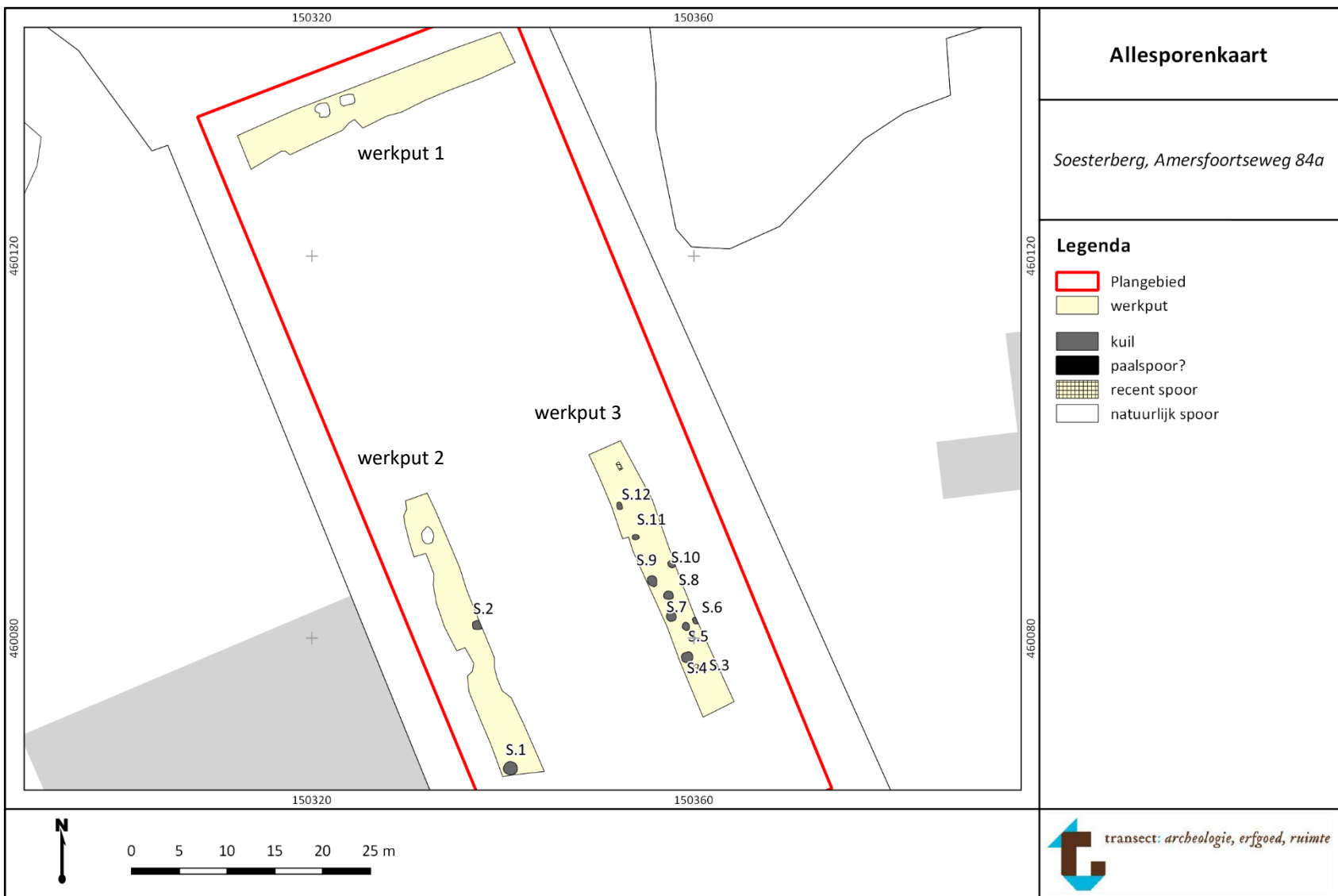
Periode	Deel-/subperiode	Van	Tot
Recent		1945 na Chr.	2050 na Chr.
Nieuwe Tijd	Late Nieuwe tijd	1850 na Chr.	1945 na Chr.
	Midden Nieuwe tijd	1650 na Chr.	1850 na Chr.
	Vroege Nieuwe tijd	1500 na Chr.	1650 na Chr.
Middeleeuwen	Late-Middeleeuwen B	1250 na Chr.	1500 na Chr.
	Late-Middeleeuwen A	1050 na Chr.	1250 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen D	900 na Chr.	1050 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen C	725 na Chr.	900 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen B	525 na Chr.	725 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen A	450 na Chr.	525 na Chr.
Romeinse Tijd	Laat-Romeinse tijd B	350 na Chr.	450 na Chr.
	Laat-Romeinse tijd A	270 na Chr.	350 na Chr.
	Midden-Romeinse tijd B	150 na Chr.	270 na Chr.
	Midden-Romeinse tijd A	70 na Chr.	150 na Chr.
	Vroeg-Romeinse tijd B	25 na Chr.	70 na Chr.
	Vroeg-Romeinse tijd A	12 voor Chr.	25 na Chr.
IJzertijd	Late-IJzertijd	250 voor Chr.	12 voor Chr.
	Midden-IJzertijd	500 voor Chr.	250 voor Chr.
	Vroege-IJzertijd	800 voor Chr.	500 voor Chr.
Bronstijd	Late-Bronstijd	1100 voor Chr.	800 voor Chr.
	Midden-Bronstijd B	1500 voor Chr.	1100 voor Chr.
	Midden-Bronstijd A	1800 voor Chr.	1500 voor Chr.
	Vroege-Bronstijd	2000 voor Chr.	1800 voor Chr.
Neolithicum	Laat-Neolithicum B	2450 voor Chr.	2000 voor Chr.
	Laat-Neolithicum A	2850 voor Chr.	2450 voor Chr.
	Midden-Neolithicum B	3400 voor Chr.	2850 voor Chr.
	Midden-Neolithicum A	4200 voor Chr.	3400 voor Chr.
	Vroeg-Neolithicum B	4900 voor Chr.	4200 voor Chr.
	Vroeg-Neolithicum A	5300 voor Chr.	4900 voor Chr.
Mesolithicum	Laat-Mesolithicum	6450 voor Chr.	4900 voor Chr.
	Midden-Mesolithicum	7100 voor Chr.	6450 voor Chr.
	Vroeg-Mesolithicum	8800 voor Chr.	7100 voor Chr.
Paleolithicum	Laat-Paleolithicum B	18.000 BP	8.800 voor Chr.
	Laat-Paleolithicum A	35.000 BP	18.000 BP
	Midden-Paleolithicum	300.000 BP	35.000 BP
	Vroeg-Paleolithicum	-	300.000 BP

Bijlage 2. Archeologische beleidsadvieskaart

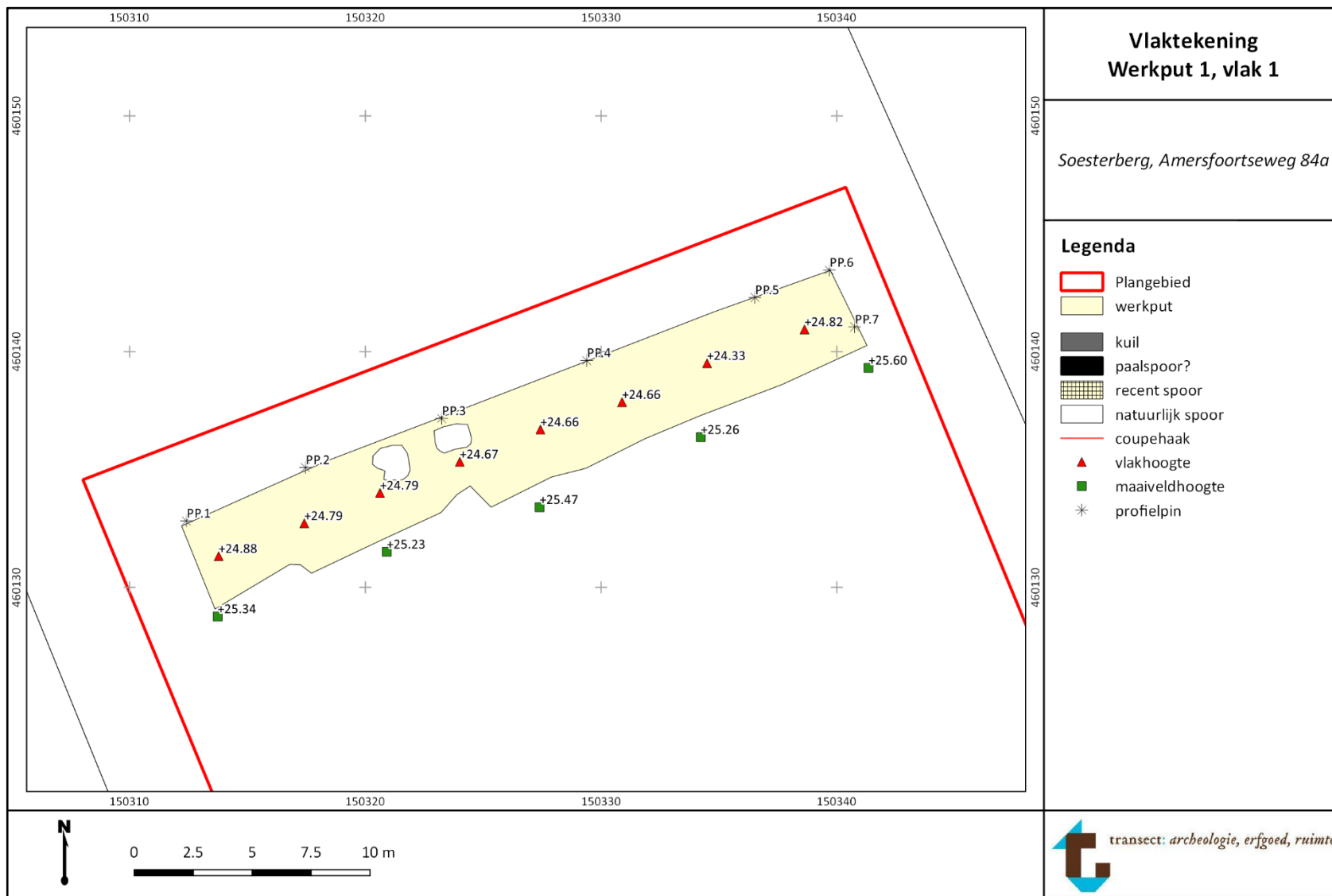

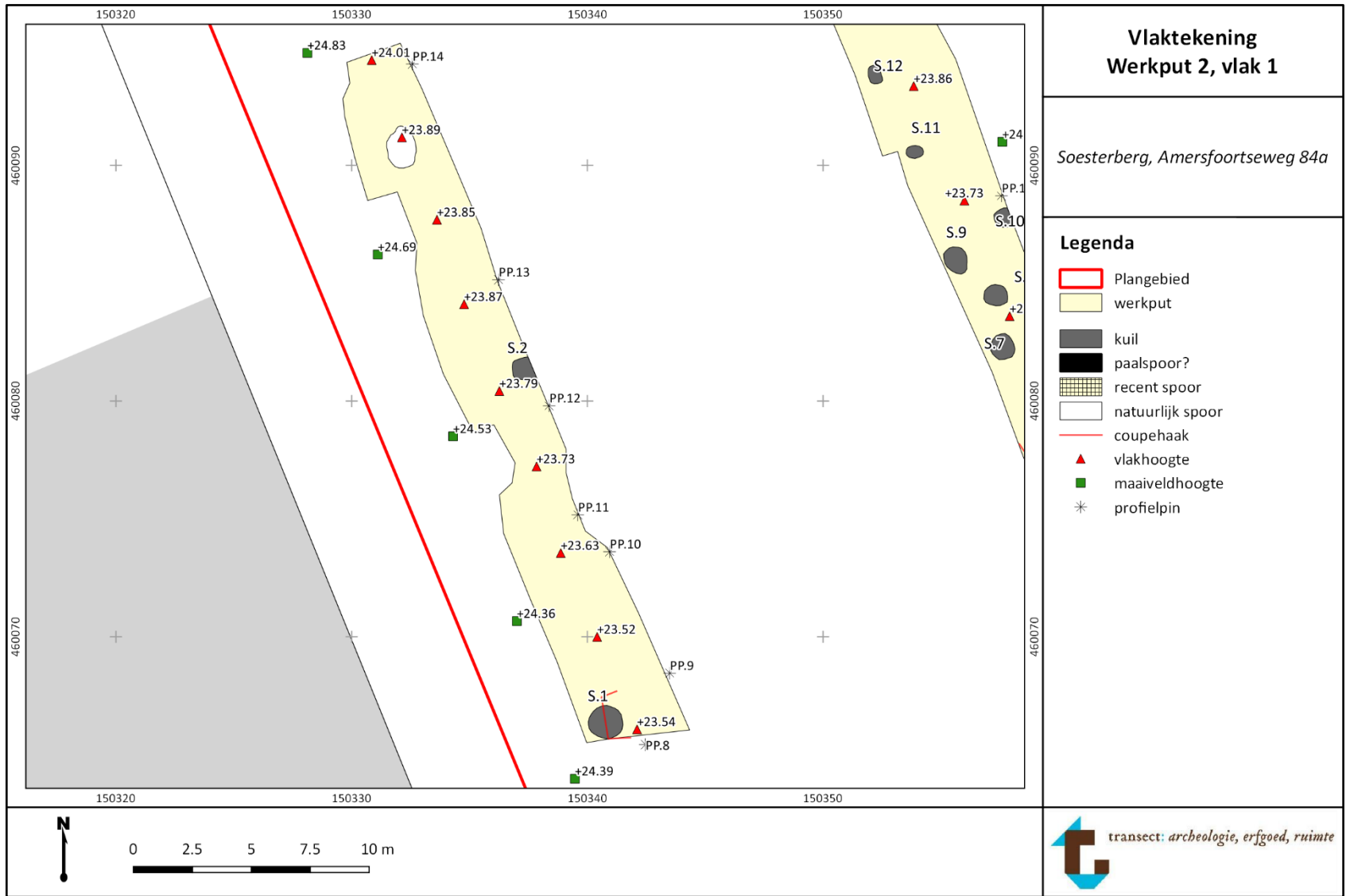

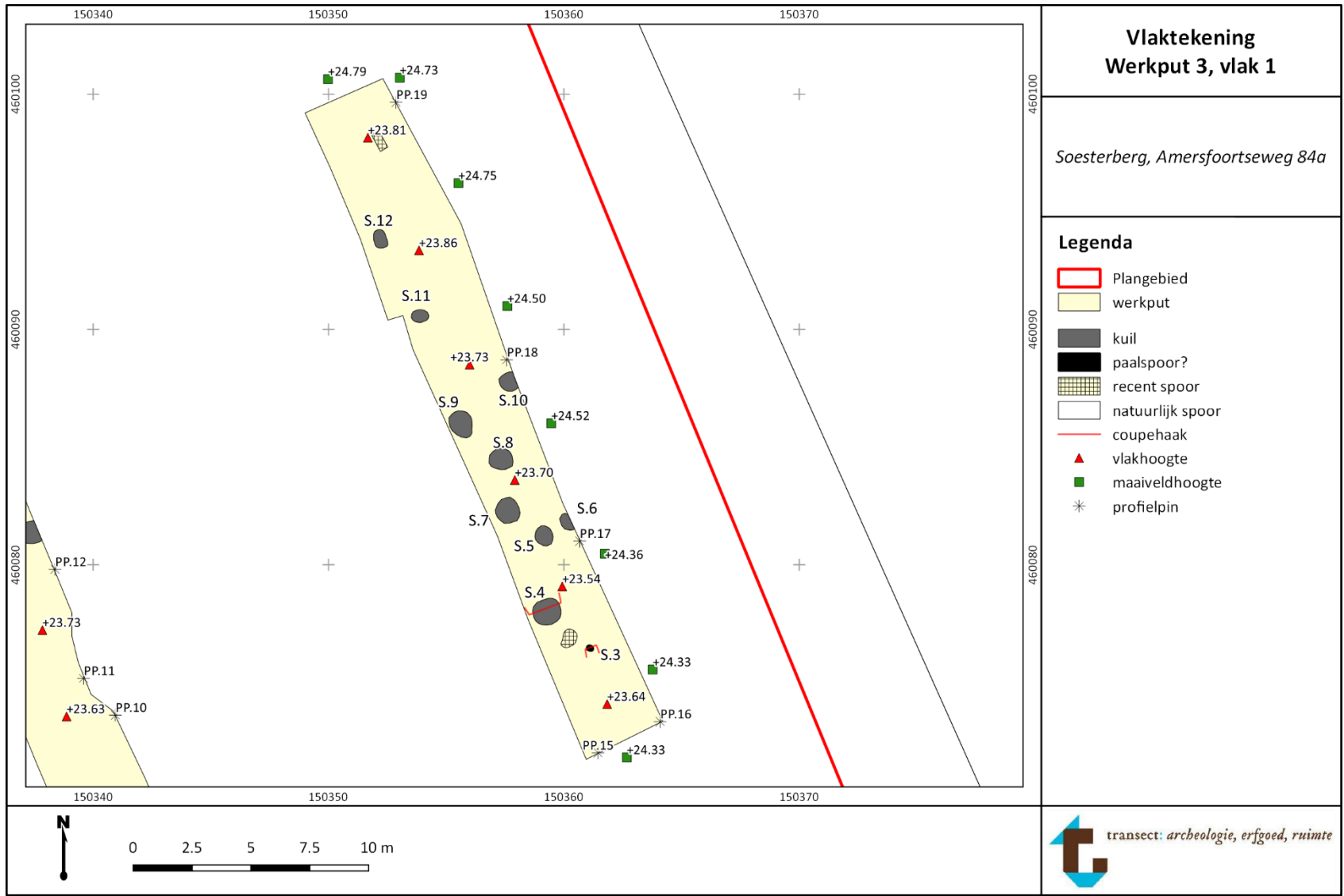
Bijlage 3. Allesporenkaart

Bijlage 4. Vlaktekeningen

Bijlage 5. Sporen- en lagenlijst

spoornr	werkput	vlak	vulling	kleur	gevekt	textuur	Korrel-grootte	humeus	organisch materiaal	inluitsels	diepte in cm	aard spoor
1	2	1	1	brge	hum vlekken	Zs1	gr	-	-	grind3	55	kuil
2	2	1	1	dbr	-	zs1	gr	-	-	grind3	-	kuil
3	3	1	1	brgr diffuus	-	Zs1	gr	-	-	mn1	45	paalspoor?
3	3	1	2	dbrgr	-	Zs1	gr	-	wo1	grind3	45	paalspoor?
4	3	1	1	brge	humvlekken	Zs1	gr	-	-	grind3	50	kuil
4	3	1	2	geel	humvlekken	Lz1	gr	-	wo1	grind1	50	kuil
5	3	1	1	brge	-	Zs1	gr	-	-	grind3	-	kuil
6	3	1	1	brge	-	Zs1	gr	-	-	grind3	-	kuil
7	3	1	1	brge	-	Zs1	gr	-	-	grind3	-	kuil
8	3	1	1	brge	-	Zs1	gr	-	-	grind3	-	kuil
9	3	1	1	brge	-	Zs1	gr	-	-	grind3	-	kuil
10	3	1	1	brge	-	Zs1	gr	-	-	grind3	-	kuil
11	3	1	1	brge	-	Zs1	gr	-	-	grind3	-	kuil
12	3	1	1	brge	-	Zs1	gr	-	-	grind3	-	kuil
1000	1	101	1	dbrgr	gevekt	Zs1	gr	h2	wo1	grind 2	30	bouwvoor
1100	2	102	1	dbr	-	Zs1	gr	h2	wo1	grind2	10	B-hor
2000	1	101	1	gebr	gevekt	Zs1	gr	-	-	grind2-3	40	BC-horizont
3000	1	101	1	ge	-	Zs1	gr	-	-	grind2-3	-	C-horizont

Bijlage 6. Vondstenlijst

vondstnr	werkput	vlak	vak	spoornr	vulling	categorie	verzamelwijze	context	aantal fragmenten	opmerking
1	1	101	1	1000	1	SVU	PROFIEL	bouwvoor	1	vuursteen, natuurlijk
2	2	1	2	1000	1	MXX	DETECT	bouwvoor	1	olielamp voet, recent

Het is onbekend of dit rapport is getoetst en/of is goedgekeurd door de bevoegde overheid.